

Del 3

1.

Marken var bar och torr men det vilade snödis i luften. Temperaturen måste ha legat runt noll, men det kändes kallare än så. Fukten från havet gjorde kylan tjock. Från fabriken i Ortvikén steg de stora, breda rökpelarna upp och la sig som ett mäktigt bomullsmoln över Sundsvallsfjärden innan de långsamt drogs isär och skingrades en bit in över stan. Jag hade för lite kläder på mig, vinden drog genom jeansjackan och t-shirten när jag gick den knappa kilometern från tågstationen.

När jag vred om nyckeln i låset på dörren mot gården såg jag hur handen skakade. Jag var nervös. Magen hade för länge sedan dragit ihop sig i kramp. Den sista halvtimmen hade jag suttit och stirrat ut genom tågfönstret, ut på de kala träden, det gråa landskapet och E4:an som i omvägar slingrade sig fram parallellt med järnvägsspåret. Jag hade ännu inte talat svenska med någon. Den ena cigaretten efter den andra, ensam i rökkupén, hade inte fått kramperna att släppa, hade inte fått den gnagande känslan i halsgropen att minska. Ändå kändes det bra. Spännande. Det var nu eller aldrig. Men vad väntade innanför de vita väggarna?

Jag gick uppför den spiralformade stentrappan och lyssnade efter ljud. Drog mig uppåt med hjälp av ledstången, satte fötterna en efter en på de nötta, något räfflade trappstegen. Det var tyst sänär som på tvättens brummande fläktsystem, ett brummande som alltid la sig som ett mjukt täcke ovanpå alla andra ljud. När jag gick förbi dörren till Centern hörde jag en telefon ringa där innanför. Jag gick upp mot lägenheten. Öppnade och lät dörren slå igen bakom mig med den välbekanta dunsen som jag visste hördes ända in i Stora rummet. Med några trappsteg kvar stannade jag och lyssnade. Ingenting. Helt tyst. Lisa skulle kunna vara där. Anne. Redaktören definitivt. Kanske till och med Magnus.

Jag fortsatte upp, in genom draperiet som skilde trappan från hallen, släppte ner trunken från min axel, hängde av mig jackan och krängde av mig stövlarna. Dörren till Magnus och Annes rum stod på glänt. Jag kikade in, drog upp dörren helt och klev över tröskeln. Därinne stod Magnus få möbler fortfarande kvar. Det mest nödvändiga som han köpt på Fyndlagret. Sängen var obäddad. Det fanns inga sängkläder i den. Bara ett täcke hopvikt vid fotändan. Ovanpå det en kudde utan örngott. En handduk hängde

över en pinnstol. Spegeln och skrivbordet var täckta av damm. I garderoben var hyllorna tomma förutom ett par shorts och två tröjor. Magnus kläder. Av Anne syntes inte ett spår.

In till mig var det stängt. Fortfarande inga ljud från Stora rummet. Om någon var hemma borde de ha hört mig. Jag tryckte ner handtaget och dörren slog upp med en liten smäll, precis som den alltid gjort. Det var städat. En liten hög med kläder låg på skinnfåtöljen. På skivtallriken under plastlocket låg en skiva och Lars Demian-fodralet stod framme. Det var den sista skiva jag lyssnat på innan jag åkte. Kläderna på fåtöljen var mina, men jag kunde inte minnas att jag lämnat dem prydligt hopvikta. Sängen var bäddad. Bilderna på Lisa satt fortfarande fastnaglade på ena väggen, det lilla takfönstret stod på glänt. Luften i rummet var fräsch och frisk, en aning kylig. Skrivmaskinen på bordet var matad med ett papper, en artikel som jag inte avslutat. Faktiskt inte ens påbörjat. Rent. Inga spår av damm på stereon eller högtalarna. Golvet blankt vid sidan om mattan och spegeln fläckfri. Jag satte mig på kläderna i fåtöljen och tittade ut över rummet, men hade inte ro att sitta still. En märklig frid låg över rummet, nästan som om jag befann mig bland en död människas kvarlevor. Pojkrummet som föräldrarna hållit efter och lämnat orört efter olyckan.

Jag gick ut och hämtade trunken och ställde den framför garderoben. Askfatet på det låga bordet under spegeln var tömt och diskat. Jag stängde fönstret och gick mot Stora rummet. Dagstidningarna låg spridda över köksbordet och bredvid dem stod en halvfull kopp kallt te. Redaktörens dörr stod vidöppen. Därinne var det en röra som jag aldrig tidigare sett. Kläder på golvet, skivfodral, tomma ölfaskor. En handduk låg slängd över ordbehandlaren på skrivbordet, sängkläderna såg skitiga ut och sängen var obäddad.

Soffgruppen framför tv:n hade någon lagt filtar över, framför tv:n stod en Moviebox och ett gäng videofilmer låg utspridda över golvet. Gårdagens post på bordet. På köksbänken stod ett berg av disk och trängdes med tomma pizzakartonger. Jag höll på vatten i kaffebryggaren och tog fram ett filter ur ett av skåpen. När jag vände mig om för att ta fram kaffet såg jag en trave brev som låg i en prydlig hög på hyllavsatsen ovanför den öppna spisen. Jag kände igen kuverten, gick fram och plockade upp högen. Det var sex brev. Sex brev från mig till Lisa. Öppnade. Vartenda brev jag skrivit till Lisa låg i en prydlig hög ovanför spisen. Jag stod och höll i breven, försökte känna efter, försökte känna vad jag kände. Det var många hårda ord i de breven, men också ömhet. Jag hade velat att Lisa skulle läsa min ilska och min kärlek. Vad ville jag nu? En pappershög med en massa ord nerklottrade. Besvikelse, bitterhet och ljusning. Ord som förmedlar så mycket, men ändå ingenting. Vad jag inte vågade säga öga mot öga, ord som

jag gömt mig bakom tusentals mil härifrån. Mina ord. Mina meningar. Som Lisa fått av mig. Sanningar. Nu var de ingens. De hade legat igenklistrade på en stenhylla i veckor. Gamla och förbrukade. För varje dag som gått hade de blivit mer och mer osanna. Som gamla nyheter i tidningsbuntar på vinden.

Jag tog fram min tändare ur byxfickan, tände den och höll den under brevhögen. Ett hörn på det understa brevet fattade eld. Jag höll i högen och vinklade den så att lågorna slickade uppåt. Det vita papperet blev brunt, blev till svart aska. Snart brann alla breven längs med ena kortsidan. Elden åt sig inåt. Jag slängde brevhögen i öppna spisen och såg flammorna tugga i sig Lisas namn och Jungfrukammarens adress på det översta kuvertet. Gick tillbaka till köksbänken, plockade kaffet ur skafferiet, mätte upp fyra rågade skopor, hällde dem i filtret som satt i filterhållaren, slog på knappen, gick till köksbordet och slog upp DN som det stod Lördag 11 januari 1992 på.

Jag stod lutad över trunken, drog ut kläderna och sorterade dem i olika tvätthögar, när jag hörde dörren slå igen i trappan. Jag fimpade cigaretten och gick ut i hallen.

– Hallå där!

Redaktören stod och tittade på mina stövlar och när jag ropade ryckte han till och såg på mig ur ett vinterblekt ansikte.

– Frank! Är du hemma?

– Ser så ut.

När han fått den bekräftelsen sken han upp, nästan studsade fram mot mig och omfamnade mig.

– Fan vad kul att se dig, sa han och tryckte mig till sig.

– Detsamma.

– Jag har väntat. Fan, kom, det här måste firas.

Han småsprang in på vinden. Jag förstod inte vad han menade. Han kom ut med en flaska champagne.

– Jag köpte den till nyår, men har sparat den. Va fan, det är ju lördag. Kom!

Vi gick in i Stora rummet, Redaktören tog fram två vinglas ur skåpet, ställde dem på stenhyllan där breven till Lisa legat och började skala av korken.

– Inte illa. Vilket välkomnande.

– Javisst! Här ska firas, log han samtidigt som korken slog i taket, studsade mot tv:n och la sig mitt på golvet. Två korta vaggningar fram och tillbaka, likt en stor färja som just brutit en kraftig våg, sedan låg den stilla.

Klockan var halv sex och vi satt vid det stora, bruna köksbordet.

Champagneflaskan var nästan tom.

– Kommer du direkt från USA?

– Ja. Bara någon timme sedan.

– Hur var resan?

– Inga problem. Men tågresan från Stockholm var seg. Det blir ju så, man landar på Arlanda och det känns som om man redan är hemma, men sedan ska man sitta fem timmar på tåg också.

Han höll upp det sista ur flaskan.

– Hur är det med dig, Frank?

– Bra. Tror jag. Mycket bra faktiskt.

– Det var inte utan att man blev lite orolig ibland.

– Jag kan förstå det.

– Du kunde ha sagt adjö.

– Tror inte det.

– Det spelar ingen roll nu. Du är ju här.

Han hade fått lite längre hår. Skäggstubb. Liksom jag. Vi skulle nästan ha kunnat vara bröder. Han med det ljusa håret, jag med mitt mörka. Han såg yngre ut, inte lika allvarlig. Ledigare, inte lika spänd som annars. Jag kände knappt igen honom.

– Du har skaffat skägg, sa han. Det klär dig.

– Detsamma.

– Skägg var väl att ta i... vad ska du göra nu?

– Ta det lugnt. Ta hand om mig själv och andra, försöka ordna upp saker och ting.

– Jag förstår det. Vänta ett tag.

Han steg upp och försvann in på sitt rum, satte på en gammal Dylan-platta och hämtade en flaska vin.

– Kammarens egna, ser jag.

– Självklart. Det här är en av de bästa jag gjort. Cabernet Sauvignon. Har lagrats i över ett år.

Det var någonting som inte stämde. Ordningen i hans rum. Den nya attityden. Det var någonting ovanligt sympatiskt över honom, men samtidigt något nästan desperat. Något som inte stämde.

– Själv då, sa jag. Hur är det med dig?

– Bara bra. Lugnt.

– Säkert?

Han tittade ner i bordet ett ögonblick.

– Visst. Det har bara varit lite... ensamt.

– Jag tänkte komma till det. Var är alla?

– Vilka då? Du och jag *är* alla just nu.

– Var är Anne?

– Hon flyttade veckan efter du åkt. Fick tag på en egen lägenhet nära skolan.

– Bor hon ensam...?

– Förlåt?

– Det var inget... är det okej på jobbet?

– Ibland.

Han ville säga något. För ett ögonblick lös den gamle Redaktören igenom. Han var tvungen att ta sats, som för att förbereda sig själv och mig.

– När man bott såhär, sa han och tog en paus och fingrade på bordsduken, när man bott såhär så pass länge som jag gjort, med folk omkring sig och sedan plötsligt blir man alldeles ensam i en stor lägenhet... det blir så tyst.

– Jag kan tänka mig det, sa jag.

Han såg sorgen ut. Plötsligt rann orden ur honom. Han verkade nästan tala till sig själv, hans ögon såg inte mina, händerna gestikulerade ut mot rummet, som om de försökte greppa någonting långt, långt bort, någonting som de tidigare inte vågat, hela hans kropp talade förbi mig, ut till tomheten som om jag var för liten för att märkas, för att fylla upp rummet.

– Jag tycker om att ha människor omkring mig. Jag har känt mig så jävla ensam. När det är så tyst att man kan höra sig själv tänka... bilarna utifrån och klockslagen i kyrkan det enda som hörs... när TV:n på lägsta volym överröstar allt annat... det kan verka löjligt, men jag var inte beredd, jag...

– Du behöver inte ursäkta dig.

– ... så jävla ensamt... inga ljud... man blir osäker, börjar lyssna till sin egen röst, men rösten låter liksom knappt, har man ingen att prata med blir rösten lägre och lägre, till slut viskar man och rösten blir lika med tomheten, den lyckas inte överrösta det försiktiga knarrandet från taken, den lyckas inte överrösta regnet som tassar tafatt mot rutorna... efter ett tag stängde jag av telefonen... jag klarade inte av de gälla signalerna... kaffekokarens diskreta puttrande lät som ett vapen, skottsälvor som tog kål på de få ljud som fanns kvar... jag har suttit här och liksom vägrat lyssna längre och då hör man inte...

– Det är en stor lägenhet.

– Ja...

Så ryckte han till som om någon hade knäppt med fingrarna vid hans öra. Han rätade upp kroppen, fixerade blicken och tog tag i glaset, som för att säga: så farligt var det inte, lite ovan bara, jag fixar det! Nu var han tillbaka, vid bordet mitt emot mig. Nu var jag tillbaka igen.

– Fan, man börjar väl bli gammal...

– Har inte Magnus hört av sig?

– Ett kort till jul. Jag har ringt några gånger, men du vet ju hur han är.

Han är inte typen som hör av sig. Det måste inte betyda något, han behöver det bara inte. Han har väl sitt där nere nu.

– Det är sant. Monika då?

– I Bolivia.

– Det var som fan...

– De åkte för två veckor sedan. Fabians farfar fyller sextio och de skulle ha en jättelik släktträff, du vet en sån där sydamerikansk fest som varar i flera dar. Ena dagen kom det två flygbiljetter på posten, nästa dag ringde de och frågade när hon och Fabian skulle komma.

– Hur länge ska de vara borta då?

– En månad är det meningen.

Det lät som om han trodde att det skulle kunna dröja mycket längre. Jag lutade mig tillbaka i stolen, såg på honom som satt framåtlutad med armbågarna i bordet och händerna knutna under hakan. Och så denna förvandling igen. Jag fanns, jag fanns inte. Han talade till mig, han talade till luften som fyllde platsen mellan Jungfrukammarens väggar. Han var stor och stark, han var ett litet barn. Från ett stridsrop till ett barns snyftningar. Från en gammal dams flämtningar till en ung kvinnas suckar. Han nästan mumlade.

– Jag inbillar mig att hon inte kommer tillbaka. Jag tycker om henne... hon har varit viktig, något i vardagen som betyder något, men vi har inte samma referensramar... levt så olika liv, ofta kan jag inte ta till mig hennes minnen, jag kan inte frammana den glöden som hon har när hon berättar... som jag tycker jag borde känna, mina minnen... de är mycket mindre... de har liksom avstannat... hennes har levt vidare, växt sig stora i henne, blivit till något annat, något viktigare än de från början var menade till, mina ligger långt bak någonstans och gömmer sig, ligger och trycker som om de inte anser sig själva vara viktiga nog att träda fram i ljuset och berätta för mig vad jag varit med om...

Jag satt alldeles tyst. Jag ville inte säga något, jag visste att min röst skulle kalla tillbaka honom. Jag ville lyssna, ville att han skulle fortsätta, han hade släppt in mig längre än någonsin på bara några få minuter, jag ville komma ännu längre in, jag ville uppslukas av hans personliga känslor och tankar, jag ville göra mig själv osynlig och höra honom prata ut i rummet, höra hans klagosång ut mot Jungfrukammarmuren, jag ville se muren rämna av hans sorg, av hans vilja, jag ville se friskt vatten sippa ut genom springorna.

Jag råkade röra på mig. Han kom tillbaka.

– Det är väl bara fantasier...

Jag sa ingenting. Tänkte att min tystnad skulle skicka tillbaka honom till gränslandet. Det gjorde den inte.

– Gott vin, eller hur? Hur är vinet därborta? Lika blaskigt som ölen?

Jag nickade och gjorde en jakande grimas.

– Har du någon anledning till det?

– Till vad?

– Att tro att hon inte kommer tillbaka?

Han ryckte till. Det var som om han glömt bort vad vi pratat om. Han svarade. Men han höll sig på ofarlig mark.

– Jag vet inte. Hon har pratat så mycket om Sydamerika. Hon har längtat tillbaka, det vet jag.

Jag beslöt mig för att strunta i rollspelet. Jag ville inte tvinga fram något, jag hade redan fått så mycket. Jag pratade på som vanligt. Redaktören svarade som vanligt.

– Man längtar alltid dit man inte är.

– Hon kanske kommer att vilja stanna.

– Eller också så inser hon att inget är sig likt, alla vänner finns inte kvar, när festen är över kommer vardagen. Och den är inte roligare där.

– Kanske. Vi får hoppas det.

– Jag tycker det. Hon kommer hem när hon ska, Monika skulle inte göra en sån grej.

– Jag fick ett brev redan efter en vecka. Hon måste ha skrivit det första hon gjorde när hon kom dit...

– Där ser du!

– ... om det inte bara är dåligt samvete.

Vi tömde vinflaskan och hämtade en ny. Framåt åttatiden gjorde Redaktören en paus och fixade varma mackor åt oss. Jag såg hur han stod i köket och donade och jag märkte hur han trivdes med att få rå om mig, få rå om någon, bjuda på vin, att få laga mat åt någon annan än sig själv. Vi hade suttit och pratat om allt möjligt, gemensamma bekanta, oss själva, USA, detaljer, om saker som inte var viktiga men som kändes väldigt viktiga för oss just då. Det var som om vi prövade oss fram, nyfikna på varandra, som om vi lärde känna varandra på nytt, som om vi la små trevare här och där för att se hur den andre skulle reagera, för att se hur den andre tänkte och om det överensstämde med våra egna tankar, om den andre var en person vi ville lära känna. Vi var båda i allra högsta grad närvarande. Inga fler utflykter.

Ännu inte ett ord om Lisa. Var hon var, hur hon mådde och varför hon inte läst mina brev. Men jag kände att det inte var någon brådska. Det var så mycket annat som rörde sig i mitt huvud och jag hade ingenting emot att få låta det lägga sig först. Jag ville inte föregripa honom. Det fanns ingen anledning att låta en tredje person komma emellan Redaktören och mig. Vi hade fullt upp med varandra.

- Hur var nyår?
- Jag var på krogen. Skittrist.
- Ensam?
- Ja. Träffade väl en del som jag kände där, men jag kan tänka mig bättre sätt att fira nyår på än på samma ställen som jag går till varenda jävla helg.
- Det är mycket möjligt.
- Själv då?
- Jag och Les satt på mitt rum hela kvällen. Lagade god mat och sköt några raketer från balkongen. Helt okej. Ganska stillsamt. Men det var bra för jag skulle upp tidigt och städa ur lägenheten. Jag stack till New York den andra.
- New York? Vad gjorde du där?
- Hälsade på en kille som jag träffade på en tågluff för ett antal år sedan. Han bor på Manhattan i en liten våning alldeles vid Central Park. Det var jävligt skönt att vara där sista veckan, som ett slags förberedelse inför hemkomsten.
- Redaktören stod och hyvlade ost som han omsorgsfullt la på mackorna. Jag hade rest mig och stod vid sidan om och drack ur mitt vinglas.
- Jag tyckte om dina brev. Lita märkliga ibland kanske, splittrade, men det kändes som om jag lärde känna dig bättre genom dem.
- Det låter farligt.
- Jag vet inte det.
- Jag är glad att du tyckte om dem. Men det finns tydligen andra som inte är lika intresserade.
- Redaktören stannade upp och tittade mot öppna spisen, som om han just kommit på något viktigt.
- Just det, sa han, har du sett... jag la en bunt med brev vid spisen. De...
- Jag har tagit dem, sa jag.
- Det blev tyst. Sedan sa han:
- Jag har inte sett henne. Hon var här dagen efter du åkt och frågade efter dig. Sådär försiktig som hon alltid är. Jag visste ju inte mer än vad som stod på lappen och det sa jag till henne. Hon stannade inte, hon gick direkt. Sedan dess har jag inte sett henne. Jag vet inte om hon blev ledsen eller så, hon stannade inte tillräckligt länge för att jag skulle kunna se det. Jag träffade Anne på stan i mellandagarna men hon hade inte heller sett till henne.
- Inte? Men är inte de...
- Helvete Frank! Det är ingenting mellan dem. Det där var ju bara en dum grej, Anne var väl nyfiken. Trodde du verkligen det?
- Jag vet inte vad jag trodde. Allt var möjligt.

- Nej, inte det.
- Jag tycker nästan det är synd i så fall. På sätt och vis. Jag vet inte. Jag har i alla fall vant mig vid tanken.
- Jag tror Anne har träffat någon. Hon var tillsammans med en karl. Du har vant dig i onödan.
- Det tror jag inte.
- Han såg på mig med en min av uppskattning. Log lite skevt. Som om han tyckte jag hade lärt mig något. Som om han tyckte det delvis var hans förtjänst.
- Jag har bränt upp dem, sa jag.
- Vilka då?
- Breven.
- Jag undrade inte.
- Jag vet. Därför sa jag det.

När Redaktören blir packad går han inte fram. Han snubblar inte, raglar inte, blir inte ens ostadig. Ingenting sådant. Han svävar fram. Lika rak i ryggen som alltid svävar han fram någon decimeter ovanför golvet med perfekt balans. Redan innan han reser sig upp tar han sats, koncentrerar sig, fäller ut armarna och sedan bär det iväg. I snabb fart, de utsträckta armarna gungar fram och tillbaka, huvudet och överkroppen följer med i rörelserna, antingen tar han sikte på ett bestämt mål och svävar närmaste vägen dit eller så tar han sig en nöjestur, glider runt i rummet i stora och små cirklar med pigga ögon som rekogniserar terrängen. Hela tiden mycket koncentrerad. Ingenting får störa hans framfart, ingenting får stå i vägen.

Den senaste timmen hade han svävat mellan köksbordet och stereon i hans rum. Kaoset därinne växte, LP-skivor utan fodral låg utspridda på golvet, singlar staplades på hög. In i rummet, byta skiva, ut i Stora rummet, en kort stund på stolen mitt emot min, in i rummet igen, ny skiva och efter varje låt ökade han volymen ett snäpp.

Vinet flödade och vi hade för länge sedan glömt bort både Monika och Lisa, resten av världen och alla funderingar kring den. Det var musiken vi levde för, sextio- och sjuttioalets rockmusik flöt omkring i lägenheten uppblandat med enstaka, nyare svenska låtar. Redaktören tiggde en cigarett av mig då och då. Efter varje bloss hostade han. Gav snart upp halsblossen och sög bara in röken i munnen, blåste ut den genom läpparna med ett nonchalant grepp om cigarettens. Han rökte inte och han klarade heller inte av det.

– Jag måste träna, sa han. Det är tufft att röka.

Till slut bröt vi upp för att gå på Skeppsbrokällaren. Klockan var över elva.

– Ett krogbesök är egentligen inte värdigt denna kväll. Men vi gör väl ett

försök, sa Redaktören innan han reste sig upp, svepte sitt glas och svävade ut i hallen, tog på sig rocken och skorna i farten och störtök nerför trappan i ett så högt tempo att jag hade svårt att hänga med. Ute på gatan flög han tio meter framför mig och rundade hörnet på Jungfrukammaren i en djärv vänstersväng med lutande kropp och perfekt balans. Vi hade lämnat stereon på och när jag tog samma sväng ner på Varvsgränd i betydligt lugnare tempo hörde jag Whole lotta love slå igenom fönsterrutorna. Redaktören stod nere på Storgatan, lutad mot en gatlykta och väntade på mig.

Vi fick våra öl och hittade till och med ett ledigt bord. Det började bli trångt, vi var ett av de första sällskapen i den stora ruschen mellan halv tolv och tolv. Jag såg människor jag kände, krogbekanta, men det var människor som inte ens visste att jag varit borta, människor som inte visste vad som hade hänt, människor utan aning om vad jag gått igenom och därför ointressanta människor. Redaktören höll stadigt med ena handen om ölen, lutade sig fram över bordet och nästan viskade:

– Vad är motsatsen till kärlek?

– Hat, sa jag utan att tänka och insåg direkt att det var fel svar.

– Nej! väste han fram mellan hopknipna läppar. Det är fel!

– Varför då?

– Är inte hat en form av kärlek? Du kan inte hata utan att älska.

Han satt fortfarande lutad över bordet och krävde min totala uppmärksamhet.

– Gränsen är hårfin, Frank. I ett motsatsförhållande måste gapet vara större. En avgrund. Jag hävdar att likgiltighet är motsatsen till kärlek.

Jag kände att jag måste kolla grunderna i hans teori så jag grävde fram en kliché.

– Tyskarnas judehat, sa jag. Var finns kärleken i det?

Redaktören var beredd. Utan betänketid tog han om min arm och sa:

– I förhållandet till den egna rädslan. Hatet var bara en frukt av osäkerheten i kärleken till den egna rasen. Eller i kärleken till maktmissbruket, till behovet att erövra. Vilket som spelar ingen roll. Det intressanta är omvärldens likgiltighet. Det var omvärldens likgiltighet som tillät hatet att blomma ut, att explodera i all sin fruktansvärda kraft.

– Du tror det?

– Jag vet det! nästan skrek han.

– Alltså är judeutrotningen inte tyskarnas fel utan egentligen vårt fel. Alla andra.

– Fel och fel. Det går inte att snacka om fel här. Det ena föder det andra, allt händer i en lång kedja av händelser och vad som startade det hela är omöjligt att säga. Och dessutom ointressant. Men varför fick det fortsätta?

Varför fick det utvecklas? Varför tilläts det? Det är den intressanta frågan.

Jag beslöt att testa en annan infallsvinkel.

– Var finns likgiltigheten i hatet i relationer? Mellan kvinna och man?

– Där finns ingen likgiltighet. Och heller inget hat, sa han och såg nästan stolt ut, han verkade tycka att han kommit någonting viktigt på spåret. Det är bara olika grader av kärlek, fortsatte han, variationer och nyanser med kärleken som botten.

– Det vete fan.

– Lyssna nu! sa han. Om jag skjuter min älskade för att hon lämnat mig eller för att hon varit otrogen så har inte det med hat att göra. Det är passion. Eller besatthet. I den finns inget hat, ingen tillstymmelse till den likgiltighet som frodar de riktigt otäcka känslorna...

– Ett mord är ganska otäckt.

– Det var bara ett exempel. Jag är förvirrad. Jag dödar. Dagen efter har jag ångrat mig. Hemskt, visst, men det är inget hat. Hat går inte över. Inte så lätt. Och skulle det vara så att jag inte ångrar mig, då har det heller inget med hat att göra. Då är jag nämligen övertygad om att jag gjorde det för hennes bästa, av kärlek till henne. Psykopater hatar inte, de älskar. De tror de älskar. Förstår du?

Jag ryckte på axlarna. Han verkade måttligt nöjd med det. Kanske hade han rätt. Jag tänkte på det hat jag känt mot Lisa och Anne när jag åkte. Vad var det hatet om inte en föreställning eller en avart som bottnade i min kärlek till Lisa, hennes känslor för mig och mina känslor inför henne. En intensiv känsla, men utan djup botten. Ett förtvivlans tillstånd som låg i min egen osäkerhet. Och Anne var ännu en lämplig måltavla att rikta denna osäkerhet mot. Och Charlotta. Och hennes nya man. Och alla andra...

Redaktören svävade ut mot toaletten. Jag tittade mig omkring och såg ingenting jag ville se. Vad var det jag ville se? Var det Anne för att med egna ögon bekräfta vad Redaktören påstått. Eller för att se hur hon skulle reagera inför mig. Var det Lisa? Kanske. Men jag ville inte att hon skulle vara där. Jag ville verkligen inte det. Inte nu. Jag ville inte konfronteras med henne onykter. Alla mina föresatser kändes plötsligt osäkra. Jag ville dem verkligen, jag ville inget hellre, jag bad till gud att jag skulle kunna föra dem i hamn, men just då... inte just då. Inte än.

Jag var rädd att den mur av insikt och förståelse och kritik mot mitt eget beteende som jag byggt upp framför mig skulle rasa. Som om murbruket inte hade torkat än. Jag ville ta det steg för steg. Små steg. Försiktiga. Ett i taget. Jag var rädd för att steget skulle bli för stort, i blindo, om vi skulle träffas här på krogen. Jag var rädd för att snubbla.

Redaktören kom tillbaka och jag försökte att inte tänka på Lisa. Det var svårt. Jag hade förträngt henne hela kvällen och nu krävde hon tillbaka sin

reserverade plats på första parkett.

– Hur går det på jobbet? sa jag för att säga någonting.

– Jag vet inte. Har inte varit där på en vecka.

– Varför inte?

– Sjukskriven.

– Du är väl inte sjuk?

– Det har varit tomt. Det sa jag ju, sa han och såg på mig som om jag inte förstått någonting.

– Har det varit *så* jobbigt?

– Ja, sa han och verkade skämmas bakom den onyktra fasaden. Han försökte dölja det men spriten hade luckrat upp skyddsmekanismen. Det strama och kontrollerade ansikte han försökte sätta upp lyssnade inte på hans signaler, nervtrådarna och musklerna levde ett eget liv, förde ett annat språk än det han önskade.

Jag ångrade att jag tagit upp ämnet och försökte skämta, bagatellisera bort det.

– Ja, sa jag, vi får väl hoppas att ingen elak liten landstingschef sitter här och ser dig på krogen när du ska vara hemma och ligga nerbäddad med din snuva.

Redaktören såg mycket samlad ut och verkade suga på det jag sagt vilket inte alls var meningen. Han fick ett mycket allvarligt och bestämt drag över sig.

– Du, det var ett skämt.

Han lyssnade inte, såg sig omkring och sakta började han flytta på öglan, askfat och ljusstakar på bordet. Lika sakta, målmedvetet och metodiskt, reste han sig, klev upp med ena foten på stolen, lät den andra följa efter och så en fot på bordet, och sedan den andra, och plötsligt stod han där på bordet, i sin rutiga kavaj, upprätt och med händerna knutna bakom ryggen. Han stod vänd ut mot lokalen uppe på vårt bord i hörnet och jag satt nedanför hans fötter.

– Ursäkta mig, sa han, men är det möjligtvis någon här som jobbar på landstinget?

Det var ingen som reagerade, ingen som hört vad han sagt, bara några som pekade åt vårt håll och log åt det lustiga i att han stod på bordet. Han stod kvar. Lika rak, lika koncentrerad, lika försynt.

– Ursäkta! skrek han plötsligt högt så att jag ryckte till och spillde öl. Sorlet tystnade som om någon tryckt på en knapp.

– Är det någon som jobbar på landstinget här? halvskrek han ut över lokalen. De flesta hörde, men ingen reagerade. Kristoffer, som stod bakom bardisken, kände både Redaktören och mig. Han log försiktigt och överseende. Någon enstaka tyckte det var pinsamt och slog bort blicken. Han

stod kvar i några sekunder och verkade verkligen vänta på svar, men ingen sa något och snart var Redaktören inte så intressant längre, folk insåg att det inte skulle bli så mycket roligare och vände sig om och började prata igen. Redaktören klättrade ner från bordet, satte sig och jag räckte honom hans öl.

– Det är lugnt, sa han. Det verkar inte vara någon här.

2.

Dagarna gick. Redaktören hade kommit i gängorna och börjat jobba igen. Mycket av hans spontanitet och öppenhet försvann. Han hade rakat sig. Han gick omkring i sina egna tankar. Tompratet med mig avtog. Hade han inget viktigt att säga sa han heller ingenting. Det verkade som om han mådde som bäst när han fick krypa in i sig själv och bara ibland glänta på dörren för att släppa in mig. Det var sån han var, han hade helt enkelt stor integritet, han behövde den och när den inte var där, när han vandrade omkring oskyddad och naken visste jag att han mådde dåligt.

Det var inget konstigt med det. Och mig gjorde det ingenting. Jag visste var jag hade honom.

Jag levde ett hemmaliv. Jungfrukammaren var världen och världen mitt liv. Jag vaknade till om morgnarna när Redaktören slog igen dörren bakom sig vid halv åttatiden. Vände på mig och slumrade tills väckarklockan ringde vid halv nio. Förmiddagarna tillbringade jag hemma. Jag läste samtliga morgontidningar noggrant från första sidan till sista. Jag kunde sitta och studera radioprogrammen utan att jag någonsin lyssnade på radio. Jag åt frukost, jag diskade efter Redaktören och mig, plockade undan i Stora rummet, försökte få ordning på mitt eget rum. Jag var hemmafrun och Redaktören den arbetande mannen. Klockan tolv kom han hem till lunch. Då stod bordet dukat och maten färdig i kastrullerna. Sedan min make gett sig av till jobbet igen diskade jag än en gång, drog av mig mysoverallen, duschade och klädde på mig. På eftermiddagarna gick jag på stan, gjorde en daglig tur till Kulturmagasinet, lånade tidskrifter och satte mig och fikade i det stora och ljusa biblioteket. När Redaktören kom hem vid fem var jag hemma igen och tog emot honom. Jag köpte kvällstidningar varje dag, nu när Magnus inte var hemma. När Redaktören kom hem låg de framme, prydligt hopvikta, den ena ovanpå den andra, så att den undre inte syntes. Efter middagen tog Redaktören tidningarna och gick in på sitt rum. Aftonbladet låg alltid överst. Redaktören läste bara Aftonbladet. Något annat skulle han aldrig hålla med om. En timme senare kom han ut igen, la tillbaka tidningarna på bordet, lika prydligt som de legat innan. Vi visste

precis hur vi ville ha det.

Kvällarna tillbringade vi framför tv:n med fika och backgammon. En halv flaska vin var insatsen. Han spelade av mig ett antal flaskor.

Jag trivdes den här tiden. Det var bara tal om några veckor, men det kändes som år, som ett helt liv. Jag kröp in i vardagen och lät den värma mig. Lät dagliga sysslor bli viktiga. Lät Jungfrukammaren bli min borg och min hemliga vän. Fönstren blev ögon ut, varma ögon som gav mig färger och intryck. Väggarna växte sig höga, rummen stora och oändliga. Allt jag behövde fanns där inne. Mattorna blev mjuka att gå på, de slitna tapeternas strukturer gav konturer åt mina tankar. Jag kunde gå omkring och prata för mig själv. Jag talade med lägenheten om Lisa. Jag kommenterade vad Redaktören sagt till mig kvällen innan, jag frågade den om Charlotta.

Jungfrukammaren gav mig precis de svar jag ville ha.

Men även den tiden tog slut. Kärleken gav mig ingen amnesti längre. En oro började växa i mig igen. Var var Lisa? Vem var hon med? Var bodde hon nu när hon inte ville vara hos mig? Och historien upprepade sig. Timmarna framför tv:n med Redaktören på kvällarna minskade, min vinskuld fick stå oförändrad, jag satt på mitt rum och tittade på fotografier, skrev små lappar till mig själv, teorier om varför hon inte ville träffa mig, varför hon inte hörde av sig. Jag skrev några korta brev till Lisa som jag rev sönder. Vart skulle jag skicka dem? På dagarna gick jag omkring på stan och letade. Redaktören fick värma lunchen själv. Jag var ute på räddningsuppdrag igen. Inte lika intensivt och framförallt inte lika desperat som tidigare, men ändå. Faktum kvarstod: hon var som uppslukad av jorden.

Dagen efter att jag åkt till USA, den dagen hon varit upp på Jungfrukammaren, den dagen slutade också alla spår. Jag pratade med alla jag kände, jag gick på stan och frågade folk om de sett henne, jag pratade med alla som visste vem jag eller Lisa var. Någon enstaka kväll drog jag en runda på krogarna och letade i hörnen och andra undanskymda platser. Jag ringde till Anne. Hon hade inte sett Lisa, hon tyckte egentligen inte det angick mig heller. Hon uppträdde kyligt och bad mig i princip dra åt helvete. Jag försökte prata med henne men hon gav mig ingen chans. På sätt och vis förstod jag henne, men det gjorde ändå ont. Jag befann mig i ett tillstånd där jag var enormt mån om att inte ha några ovänner, att ha bra relationer till alla jag kände. Jungfrukammaren räckte inte längre till som enda vän. Jag ville att alla skulle se att jag förändrats. Följaktligen var jag trevligare än någonsin, stötte jag ihop med någon bekant stannade jag upp och pratade, tog tid på mig och försökte lyssna till vad de hade att säga, hur ointressant det än var.

Men ingen pratade om Lisa.

Och behovet att få träffa henne bara växte. Jag ville visa upp mitt nya

jag, förklara vad jag gått igenom, visa upp min nya, rena fasad. Borta var klottret, borta var pissränderna från stapplande fyllon, borta var hänglåsen på dörrarna. Fönstren var uppslagna på vid gavel, solen värmdes mot fönsterbrädorna. Jag ville skrika: Kom hit! Visa dig! Hon hade inte läst mina brev, jag var glad för det nu, jag skulle få en gratischans att övertyga henne om att min kärlek till henne bestod, men att jag lagt den på ett annat plan. Ett vitare plan. Oskuldsfullt och rent.

Jag visste ingenting om hennes familj. Jag trodde inte hon hade några syskon. Föräldrarna hade hon aldrig nämnt. Hon hade inget hem, det fanns inga grannar jag kunde tala med och fråga ut. Det närmaste en fast adress hon hade haft var min. Jag visste fan inte ens hennes efternamn.

Det kändes som om jag tömt alla möjligheter som fanns. Men det var fel. Jag kom på en till: polisen. Det kändes lite väl drastiskt, men kanske hade hon verkligen försvunnit den här gången, kanske fanns det någon anhörig som också letat, som kontaktat polisen och anmält hennes saknad. Kanske hade de hittat henne, kanske fanns hon någonstans där jag kunde nå henne.

Jag ringde till Martin, kriminalreporter på en av stans tidningar, som jag kände lite grann. Jag bad honom helt enkelt höra sig för, kolla med sina kontakter inom polishuset, be dem kika bland sina papper. Jag gav honom hennes förnamn, födelseår, ett hyfsat signalement och han lovade att han skulle kolla upp det.

Han ringde senare samma dag.

– Noll napp, sa han.

I bakgrunden kunde jag höra polisradion spraka fram meddelanden om någon oskattad bil som var belagd med körförbud.

– Det var lite krångel eftersom jag inte hade hennes efternamn, men jag lyckades få en av kommissarierna att gå igenom högen med anmälningar om försvunna personer den senaste månaden. Det fanns ingen Lisa, ingen Elisabeth heller. Det fanns en som var född sextionio, men det var en kille från Timrå och han hade dessutom kommit till rätta samma dag som anmälningen kom in.

– Inte mycket att göra, sa jag. Men det känns ganska skönt ändå. Tack ska du ha.

– Ingen fara. Jag bad snuten hålla utkik och han lovade höra av sig till mig om något kom upp. Det tror jag han gör, jag är ganska tummis med honom. Han löste ett fall för ett tag sedan genom att vi hade publicerat en bild på en okänd sol- och vårare och den tacksamheten rider jag fortfarande på.

– Okej. Sjsyst. Men det lär nog inte behövas. Vi hörs.

– Visst. Ring någon gång så tar vi en bira.

Det var slutet av januari, men ännu ingen snö. Temperaturen låg kon-

stant runt nollstrecket och den ena dagen var tristare än den andra.

Ytterligare en vecka gick och för var dag blev Redaktören mer och mer rastlös. Dagen för Monikas hemkomst var inne, en vecka försenad. Ännu ett brev från henne, det fjärde, hade dumpit ner i brevlådan bara några dagar tidigare och jag tyckte inte det fanns något att oroa sig för. Det tyckte Redaktören. Han hade inte gillat stämningen i brevet.

– Vad skrev hon då?

– Att Fabian brukade prata om mig och att hon längtade efter mig.

– Vad fan begär du?

– Det fanns en underton. Ingenting om hur det var där, om det var som förr, om det kändes bättre eller sämre, mest bara en massa snack om middagar och vädret och hur Fabians farföräldrar mår. Det skiter väl jag i, jag vill veta vad Monika gör och vad hon tänker på.

– Hon kanske inte tänker eller grubblar på något speciellt.

– Det måste hon göra. Hon har ju precis konfronterats med en stor del av sitt förflutna.

– Är det så omöjligt att hon försöker leva i nuet då?

Det tyckte han det var, han ansåg det vara oundvikligt att hon måste ta ställning. För eller mot Bolivia. För eller mot Redaktören. Jag tyckte att hon redan tagit ställning för Sverige en gång genom att flytta hem. Och att hon tagit ställning för Redaktören genom att en gång anförtro honom Fabian och sig själv. Jag tyckte han överdrev.

Onsdagen den femte februari försvann Redaktören efter lunch, han tog ledigt från jobbet för att åka och hämta dem på flygplatsen. Han lånade min bil. Jag satt och jobbade, hade tjatat mig till att få göra ett reportage åt tidningens söndagsbilaga. Det skulle bli ett porträtt av en Sundsvallskonstnär. Materialet hade jag fixat redan på hösten, men bara låtit det ligga. Jag hade av någon anledning under några intensiva dagar drabbats av arbetslust, men det gick snart över och då hade jag bara skitit i det. Sådan var min arbetsmoral F.U. Före USA.

E.U. skulle bli annorlunda. Jag skulle möta våren full av kraft. Alltså ringde jag upp konstnären ifråga, bad om ursäkt och undrade om det gick bra att jag gjorde knäcket nu utifrån det material jag redan hade. Det hade hon ingenting emot.

Jag var oerhört nöjd med ingressen och hade kommit en bra bit in i texten när telefonen ringde. Det var kriminalreporter Martin.

– Tjena! Läget?

– Jodå, sa jag. Ganska okej.

– Du, Sköld ringde mig alldeles nyss. Kommissarie Sköld alltså. Det verkar som om de vet någonting om den där Lisa. Det var väl Lisa hon hette? Han sa inte vad det var, men bad mig ringa och be dig komma ner till sta-

tionen och fråga efter honom.

– Varför ringer han inte själv?

– Ingen aning. Har väl inte tid.

– Vad gäller det?

– Jag vet inte. Lisa, antar jag. Han sa inget mer. Jag satt mitt uppe i ett möte med nyhetschefen så jag orkade inte luska. Bad mig bara kontakta dig.

– Jaha. Skulle jag komma på en gång?

– Om du kan.

– Jag sticker ner. Var det Sköld han hette?

– Åke Sköld. Jobbar på krim. Och du, du får fan höra av dig när du varit där. Tjänster och gentjänster, du vet. Det kanske kan vara något för mig.

– Det tror jag inte.

– Det vet man aldrig.

– Okej... vi får se. Hej.

Jag gick den korta promenaden från Jungfrukammaren till polishuset. Aktade mig för krokodilerna när jag hoppade över Skolhusallén, sneddade över gräsmattan till höger om den väldiga kyrkan, gick i lä längs med dess ena långsida och nerför branten, ner till förlängningen av Storgatan. Hundra meter till och jag var framme.

Jag tänkte ingenting på vägen. Koncentrerade mig på att titta rakt fram och vägrade låta tankarna fantisera om vad som väntade. Jag tillät mig inte ens att undra hur denne Åke Sköld skulle ta emot mig. Eller hur han såg ut. Jag kom fram till glasdörrarna på det fyrkantiga och sterila huset, steg in och gick fram till receptionen.

– Jag söker Åke Sköld.

– Väntar han dig?

– Jag tror det.

– Vad heter du?

– Frank Asker.

– Ett ögonblick ska jag ringa upp honom.

Receptionisten slog ett fyrsiffrigt nummer på interntelefonen, någon svarade och hon meddelade Åke Sköld att han hade besök. Tydligen sa Sköld något roligt för hon skrattade till innan hon la på luren. Leendet fanns kvar när hon vände sig mot mig.

– Du kan sätta dig ner och vänta. Han kommer strax.

Jag satte mig på en soffa bland montrar som informerade om olika inbrottslarm och säkerhetskedjor. Receptionisten talade i telefon igen och hade för tillfället slutat le. Snart kom en gråhårig, något korpulent man i sextioårsåldern i civil kostym gåendes. Jag var den ende i besökssofforna,

han sökte upp mig med blicken, jag reste mig, tog honom i hand och vi presenterade oss för varandra. Hans handslag var precis så fast som man väntar sig av en kriminalkommissarie.

– Tack för att du ville komma. Vi går upp till mig.

Kriminalavdelningen låg två trappor upp. Dörrarna till och från trapphuset var försedda med kodlås, han brydde sig inte om att försöka dölja knapparna när han tryckte in koden. När vi kom upp till avdelningen gick vi längs med en lång korridor med arbetsrum på ena sidan, toaletter, fikarum och lektionssalar eller samlingsrum på den andra. Hans rum låg längst bort i korridoren, precis innan den svängde höger runt hörnet. Han öppnade dörren och bad mig stiga in.

– Sätt dig, sa han och jag tog plats på en av två besöksstolar framför hans skrivbord. Själv gick han runt och satte sig bakom detsamma. Det var ett typiskt kontor; porträtt av frun och de två barnen stod på skrivbordet, förmodligen gamla bilder eftersom barnen var små, några diplom hängde på väggen tillsammans med ett inramat färgkort av en schäferhund och en IFK Göteborg-vimpel.

– Först och främst ska du veta att du är här helt frivilligt. Du behöver alltså inte ställa upp om du inte vill, sa han och såg lite utforskande på mig.

– Ställa upp på vadå?

Han lutade sig tillbaka i stolen och tog ett djupt andetag.

– Vi tar det från början, sa han. Martin Hoffman på tidningen ringde mig för en tid sedan och bad mig kolla upp ett eventuellt försvinnande. Det gällde en ung kvinna som hette Lisa, eller hur? Det var väl du som bad honom ringa?

– Ja, det var det.

– Varför då?

– Hon är borta.

Han harklade sig.

– Är Lisa din flickvän?

– Ja... nej, det är inte riktigt så enkelt.

– Före detta?

– Nej, inte det heller. Någonting mitt emellan...

– Du behöver inte vara rädd.

– Det är inte det...

– Har du känt henne länge?

– Sedan i somras.

– Är hon typen som skulle kunna försvinna utan att höra av sig?

– Jag tror det. Jag menar, hon har gjort det förut, men aldrig såhär länge.

Hon brukar alltid komma tillbaka efter ett tag.

– Missbrukar hon? Droger, alltså.

– Nej... inte vad jag vet.
– Alkohol?
– Nej. Har hon gjort något?
Han skakade nästan omärkligt på huvudet.
– När såg du henne senast?
– I början av december. Jag har varit i USA en månad och kom tillbaka i början av januari. Vi är flera som delar en lägenhet och hon hade varit upp och hälsat på dagen efter jag åkt. Men sedan dess är det ingen som sett henne. Vet ni var hon finns?
Kommissarie Sköld ändrade ställning och lutade sig fram över bordet.
– Det vet jag inte än.
– Vad ska jag ställa upp på? Vittna?
– Nej, inte alls. Ingenting sådant.
Han tog en paus igen, nästan medvetet för att se hur jag skulle reagera, som om han hoppades jag skulle avslöja mig på något sätt. Jag hade ingen aning om vad jag skulle avslöja.
– Sådär är det, sa han med myndig röst, vi fick in en kvinna härom dagen som skulle kunna stämma in på den beskrivning av Lisa som vi fått. Men vi vet inte om det är hon.
– Fick in...?
– Ja, hon är alltså död. Vi plockade upp henne ur Selångersån sent i förrgår kväll. Ett par på promenad hade sett en fot sticka upp... Vi brukar inte gå tillväga såhär, men vi vet alltså inte vem hon är och har inte så mycket att gå på. Hennes fingeravtryck finns inte i vårt register, vi har även gjort en del andra efterforskningar som inte lett någon vart. Polisjobbet är inte alltid så systematiskt som man kan tro, därför beslöt jag att ta kontakt med dig. Nästa steg är att jämföra hennes tänder med tandkorten hos stans alla tandläkare, men det är ett jäkla jobb.
Kriminalkommissarie Åke Sköld lekte med en bunt papper på bordet. Han ställde bunten på högkant, slog den några gånger försiktigt mot bordet och la den tillrätta framför sig.
Jag kände hur jag blev alldeles kall, sedan varm, mina händer började darra i mitt knä, men min röst lät mekanisk och formell.
– Vad hade hon på sig?
– En mockajacka och jeans. T-shirt. Tröja. Vilka skor vet vi inte, de har antingen åkt av i vattnet eller så hade hon inga på sig.
– Det är Lisa, sa jag.
– Det behöver det inte alls vara, sa han. Det finns många mockajackor.
– Det är Lisa, sa jag.
– Ja alltså, sa han, vad vi skulle vilja ha hjälp med är att identifiera kvinnan, vem det än är. Och med din hjälp skulle vi antingen kunna bekräf-

ta eller utesluta. Men jag vill varna dig, det är ingen vacker syn. Hon har legat i vattnet ett tag och jag förstår om du säger ifrån.

– Vilken hårfärg har hon?

– Det är lite svårt att säga. Brunt tror vi, men det mesta av håret har lossnat. Det är bara lite underhår som är kvar och det kan ofta vara mörkare än resten.

Han tittade på mig och jag stirrade tillbaka, fäste blicken på hans slips. Jag fumlade i kavajfickan efter cigarettpaketet.

– Om jag säger nej så vet vi ju inte.

Jag förvånades över sakligheten i min röst. Det var som om jag läste innantill ur ett exakt manuskript. Rösten följde inte kroppen.

– Inte i det här läget, nej. Men jag vet av erfarenhet att sådana här fall brukar lösas ganska snabbt. Det tar förmodligen bara lite längre tid.

Jag hade fått fram en cigarett ur paketet.

– Går det bra?

Han nickade, sträckte sig efter en tändare som låg i en liten ask på skrivbordet och tände cigaretten som skakade mellan mina läppar. Han tog burken med pennor i, höll ut dem över skrivbordet och räckte mig burken som askfat. Det såg ut som om han hade gjort det förut.

– Å andra sidan kan det ju vara skönt för dig att veta, sa han. Antingen eller. Och vi ska inte befara det värsta.

– Okej, jag gör det.

Jag trodde han skulle vara nöjd över svaret. Men han lutade sig tillbaka i stolen igen. Verkade eftertänksam. Som om det var något som inte stämde, som bekymrade honom. Han ändrade ställning igen och la underarmarna på bordet.

– Men ni är alltså inte tillsammans. Är du säker på att du skulle känna igen henne?

– Varför skulle jag inte det?

– Skulle du känna igen hennes nakna kropp?

Jag ryckte till. Hans röst slog mig i ansiktet.

– Ja, sa jag, jag känner igen hennes nakna kropp.

– Du förstår, hennes ansikte... började han. Så avbröt han sig, såg ut genom fönstret, sedan tillbaka på mig och sa:

– Det kanske inte behövs heller. Att se hela kroppen. Vi ska försöka undvika det ... men det kan hända att ...

Han verkade bli en smula förlägen, tog tag om sin pappersbunt igen och hittade hem till fakta.

– Vi vet inte hur länge den här kvinnan legat i vattnet, men slitaget på kläderna tyder på att det är ganska länge. Ändå är kroppen förhållandevis fräsch. Förhållandevis. En förklaring kan vara att hon sjunkit till botten och

kilats fast mellan några stenar eller liknande. Vattnet är så kallt vid botten att kroppen bevaras mycket bättre där än strax under vattenytan.

– Jag gör det, sa jag, nästan lite otåligt. Ska vi gå?

– Visst. Jag ska bara varsko.

Jag reste mig upp och tog på mig rocken. Han ringde ett samtal, pratade med någon och sa att vi var på väg. Han sa vi, han måste redan tidigare ha förberett vår ankomst. Sedan reste han sig, lyfte av jackan från en krok på väggen och gick ut ur rummet före mig.

– Den här vägen, sa han och vi fortsatte korridoren runt hörnet och kom fram till en hiss. Han öppnade hissdörren, stannade till och vände sig mot mig.

– Lisa, sa han, vilken hårfärg har hon?

– Ljust, sa jag.

– Jaha ja, då så.

Han tryckte på den understa knappen och vi åkte ner till garaget under polishuset. Målade polisbilar och motorecyklar stod prydligt och exakt parkerade längs med båda långsidorna. I ett hörn stod fyra civila bilar parkerade i rad. Åke Sköld gick fram till en av dem, vi satte oss i den och åkte upp ur underjorden. När vi svängde höger ut på Storgatan tittade han på mig med ett lite skevt leende och sa:

– Bilbältet, tack.

Framme vid sjukhuset parkerade vi inte på den vanliga parkeringen utan körde runt och stannade till vid en mindre ingång som det stod ”Personalingång” på. Än en gång tog vi oss ner under markplanet, gick genom en av sjukhusets kulvertar och kom fram till en dörr med ringklocka. Ingen av oss sa något. Lika tyst hade det varit i bilen. Åke Sköld ringde på klockan och någon som verkade vara en sorts vaktmästare kom och öppnade.

– Tjena grabbar, sa han och ledde in oss i ett tomt och kallt rum med gråa väggar.

I andra änden av rummet fanns ytterligare en dörr och på den stod det ”Tillträde förbjudet för obehöriga”.

– Därinne är det, sa Sköld och pekade mot dörren. Än en gång, det är ingen trevlig syn. Även om det är hon är det inte hundra att du känner igen henne. Är du säker på att du vill göra det?

Vi stod alla tre i en ring i mitten av det tomma rummet. Sköld tittade på mig. Vaktmästaren tittade på mig samtidigt som han la in en prilla snus under överläppen. Jag nickade och kände hur det högg till i magen.

– Då så, sa han, gjorde en gest mot vaktmästaren som vände sig om och nonchalant släntrade iväg mot dörren.

På vägen lossade han en tung nyckelknippa som satt fast i bältet. Vi

följde efter i ett rakt led, jag i mitten, Sköld sist. Fötterna kändes tunga. Vaktmästaren skramlade med nycklarna, låste upp, klev in och vi följde efter. Det var ett rektangulärt rum, tre av väggarna var av vitmålad betong, och den fjärde, en av långsidorna, bestod av flera rader med fack. De såg nästan ut som förvaringsboxarna på tågstationen fast med större luckor och i stället för gult, blått och rött var de aluminiumfärgade. Rejåla handtag på varje lucka.

En lucka stod öppen, man kunde se skenorna som båren skjuts in på. Därinne var det mörkt, det strömmade ut kallluft och kylaggregatet i taket brummade svagt. Framför luckan på golvet stod en sorts säng som såg ut som en sjukhussäng fast smalare och utan kudde och sängkläder. På britsen låg en kropp, täckt av ett vitt lakan med Västernorrlands landstings märke på.

Vi ställde oss i en halvcirkel vid britsens huvudända, jag längst ut till vänster. Jag skakade inombords, men var kall utåt. Höll huvudet rakt. Det var som om jag försökte inbilla Sköld och vaktmästaren att det här var något jag gjorde dagligen, det var ett jobb som måste utföras och jag var den ende som kunde göra det. Men i mina fickor kramade händerna krampaktigt om låren.

– Är du beredd? Vi börjar med huvudet.

Vaktmästaren, som stod i mitten, böjde sig fram, tog tag i lakanet ovanför huvudet och vek ner det en bit över överkroppen så att huvudet och halsen på den döda kroppen blottades. Jag stirrade på huvudet i flera sekunder innan jag ens förstod eller kunde registrera vad jag stirrade på.

Ansiktet. Halsen... skuggor... svullnader. Ansiktet. Ansiktet! Det var ljusblåaktigt, blekt och uppsvullet. Huden såg ut som en torkad tvättsvamp.

Ansiktet... läpparna gråvita och halva underläppen saknades. Sönderskavt. Öppna igentorkade sår täckte pannan och delar av huvudet. Nästan inget hår, bara fjun som hos en nyfödd baby. Det högra ögonlocket borta. Ögat borta. Ögonhålet stirrade upp i taket.

Ansiktet.

Jag började andas oregelbundet. Vaktmästaren hade tagit ett steg bakåt och Sköld la en hand på min axel, tryckte till vänligt och försiktigt.

Han hade haft rätt. Det gick inte att känna igen henne. Inte på leendet, inte på luggen som alltid hängde ner över ögonen, inte på kroppsspråket, inte på de bh-lösa brösterna som hävde sig under t-shirten när hon låg och sov, inte på rösten. Inte på de nervösa händerna.

Inte på ögonbrynen som var flådda. Inte på hudfärgen, inte på de ruttande kinderna, inte på de sönderslitna öronen.

Men han hade också haft fel. Det gick att känna igen henne. På formen av tänderna som nu var skitiga och bruna. Några hade lossnat och gjorde

hål som gapade tomma ner mot svalget. Tandköttet hade lösts upp och gjort tänderna onormalt stora. Munnen var halvt öppen, rund som hos en fisk, förvånad.

På näsan som trots allt hade sin linje kvar. På den spetsiga hakan som lyste grå genom det tunna skinnet. Och framför allt på silverkedjan med det päronformade smycket. Där gick det. Att känna igen Lisa. Kedjan låg åtstramad runt den uppsvällda halsen.

– Nå, vad säger du? sa Sköld tyst.

– Det är hon.

– Är du säker?

– Ja.

– Vill du se mer?

Jag svarade inte. Helt enkelt för att jag inte visste.

– Då så, då räcker det, sa han och gjorde en gest mot vaktmästaren som var på väg fram.

– Vänta, sa jag.

Han drog sig tillbaka något. Jag stod kvar vid britsens huvudände. Stod kvar och tittade utan att se något. Bara stod. Det var som om jag kikade genom en lins, genom en kamera som noterade något överkligt. Dokumentärfilm. I svart och vitt. Stillbilder. Med markerade livlösa skuggor. Utan färger, utan liv. Det var så jag såg Lisa när Sköld gjorde ytterligare en gest mot vaktmästaren, det var det jag såg när han denna gång resolut böjde sig fram, tog tag i lakanet och lyfte tillbaka det över hennes huvud. Det var vad jag såg när det återigen låg en död kropp täckt med ett vitt lakan framför mig. Bara konturerna syntes. Det var omöjligt att veta vem som låg där under.

Det var så Lisa försvann. Bilder projicerade på en vägg. Som ett bildspel för utbildning av räddningstjänsten. Olycksoffer med brännsår, tryckförband, stympade kroppar, tomma ögon, blod. Så var Lisa borta.

Sedan minns jag inget mer. Minns inte hur vi gick ut, minns inte om vaktmästaren fortsatte vissla på den där kända schlagern, minns inte om han skramlade med nycklarna igen på vägen ut eller om han låste efter oss, minns inte hur vi satte oss i bilen, minns inte hur vi åkte tillbaka till polisstationen. Plötsligt satt jag bara där i hans stol igen. Det kunde ha varit en dröm. Vi kunde ha suttit här hela tiden. Vi kunde först nu vara på väg. Det kunde ha varit min fantasi som skenat iväg. Jag satt med rak rygg i stolen.

– Hur känns det?

Jag ryckte på axlarna.

– Hur vet du att det var hon?

– Halskedjan. Tänderna... ansiktet... allt.

– Du skötte dig fint... jag hoppas du ursäktar, men jag måste få ställa

några frågor. Vet du hur vi kan nå hennes föräldrar?

Jag skakade på huvudet.

– Du vet inte var de bor?

Jag sa ingenting.

– Och du vet inte vad Lisa heter i efternamn? Var det så? Martin Hoffman sa det.

– Nej.

– Är inte det konstigt? Borde inte du veta det?

– Man kan tycka det.

– Är hon från stan?

– Jag vet inte. Jag tror det.

– Vet du vilken gymnasieskola hon gick på? Högstadium?

– Nej.

– Vilken månad fyller hon år?

– Augusti.

– Datum?

– Jag minns inte. Elfte, tror jag... jag är inte säker.

– Du, sa han och tittade mig i ögonen som om han försökte etablera en vänskaplig kontakt... som om han talade inofficiellt med mig... off the record liksom... som om han gjorde mig en tjänst och bjöd mig på en yrkeshemlighet... som om jag var ett skolbarn på studiebesök, hur tror du hon hamnade i vattnet?

– Hur? ... Ingen aning. Jag har ju inte varit hemma.

– Tror du hon har tagit livet av sig?

– Ja. Nej. Jag vet inte. Kanske.

– Okej, vi ska se vad vi kan göra. Du ska ha tack, jag ska inte uppehålla dig mer, sa han som om han just avslutat ett sammanträde och var på väg till nästa.

Jag reste mig ur stolen.

– Förresten, sa han, du råkar inte ha en bild på henne vi kan få låna?

– Ett foto? Jo, det har jag väl.

– Jättefint. Vänta här ett ögonblick.

Han gick ut ur rummet. Jag kunde höra hans steg i korridoren, sedan blev det tyst. Jag gillade inte hans sätt att säga jättefint. Det gick någon minut, sedan hördes steg igen, den här gången flera stycken på varandra, och han kom tillbaka in i rummet i sällskap av en uniformerad polis.

– Det här är Bengtsson, sa Sköld. Han skjutsar hem dig och hämtar bilden. Blir det bra?

Jag reste mig upp och skakade hand med Sköld.

– Om det är något mer hör vi av oss. Och ring gärna om du undrar över något.

3.

Bengtsson parkerade den målade polisbilen i p-förbuds-zonen utanför Jungfrukammaren och följde efter mig in på gården, in i trapphuset, uppför trappan och in i lägenheten. Utan att ta av sig skorna följde han efter mig till mitt rum. Jag pekade på de tre svartvita förstoringarna som var uppsatta på väggen.

– Vilken vill du ha?

Han gick fram till bilderna. Stod i uniform på min gamla matta och tittade på mina bilder på Lisa. Med knäppt pistolhölster och handbojor som hängde från bältet.

Jag hann tänka på om det var något jag borde gömma inför en polis innan han pekade på den mittersta av de tre bilderna; Lisa i halvfigur där hon står lutad mot min bil. Jag tog bilden i somras under en utflykt till Lörudden. Hon har bara ett linne på sig till de slitna jeansen och tittar både allvarligt och frågande in i kameran. Det var under de första veckorna vi kände varandra. Ett sommarminne.

Jag tog ner bilden från väggen och gav den till Bengtsson.

– Jag vill ha tillbaka den.

– Självklart.

Han gick och jag stod ensam kvar i rummet. Det var en lucka mellan de andra två bilderna. Som en stjärnbild som plötsligt mist några stjärnor, som en text där några meningar suddats ut.

Som ett barn utan nyfikna ögon.

Jag stirrade på tomrummet tills väggen blev suddig, fortsatte stirra och plötsligt fanns det där. Lisas vanställda ansikte. Som det legat på sjukhusbåren. Lika naket, lika rått. Lika förstört. Det hade satt sig på väggen mellan de andra bilderna. Jag blev inte äcklad eller rädd. Jag blev inte ens förvånad, jag bara såg ansiktet framför mig och försökte krypa närmare det, utröna varje detalj för att se om jag missat något.

Då försvann det. Jag hörde röster från köket, röster som fick min blick att vika och på väggen fanns bara två bilder uppsatta med nålar. Den tredje hade tagits ner.

Jag gick ut ur rummet. I köket stod Monika.

– Hej! Vad kul att se dig!

Hon kom fram till mig och gav mig en kram, men ryckte tillbaka.

– Du är ju alldeles blek!

Jag sa ingenting, rörde mig inte. Samtidigt kom Redaktören ut ur sitt rum, gick fram bakom Monika, la sina armar runt hennes kropp och kikade

fram över hennes axel. Jag stod kvar framför dem.

– Vad är det?

– Var är Fabian? sa jag med den där rösten jag inte kände igen.

– Vi har lämnat honom hos mina föräldrar. Hurså?

– Jag måste få prata med er.

– Vi sätter oss, sa Redaktören och gick fram mot matbordet.

– Det gäller Lisa, sa jag. Hon...

Jag avbröts av telefonen. Redaktören svarade.

– Det är till dig.

Jag gick runt bordet och tog luren.

– Tjena! Martin här.

– Inte nu, Martin.

– Har du varit där? Vad gällde det?

Jag varken orkade prata med honom eller avsluta samtalet. Jag kände mig ertappad och avklädd, Redaktören och Monika vid bordet, Martin i luren, pressad, visste inte vad jag skulle säga. Så tog den där rösten över igen.

– De har hittat henne. Hon är död.

– Var det hon? Är du säker?

– Ja.

– Vad sa de mer? Ligger det något brott bakom?

– Ingen aning. Hur ska de kunna veta det?

– Hur gick det till då? Jag måste få veta lite, Frank.

Han fortsatte att fråga ut mig. Hans röst lät både upphetsad och deltagande. Jag minns inte exakt vilka frågor han ställde eller vilka svar jag gav.

– Blev det något förhör? sa han sedan.

– Vadå?

– Med dig. Ifall de misstänker brott.

– Vad fan skulle de höra mig för?

– Rutin kanske.

– Nej, det blev det inte. Jag orkar inte mer nu, jag måste gå. Och du, inga namn.

– Okej.

– Säkert?

– Jag lovar.

Jag la på. Några meter ifrån mig stod Redaktören och Monika. De hade hört vartenda ord.

– Lisa är död, sa jag ändå.

– Herregud, sa Monika och sjönk ner i en av fåtöjlerna framför tv:n. Redaktören ställde sig bredvid henne och strök med handen genom hennes hår.

- Vad har hänt?
- Jag vet inte. De hittade henne i ån.
- Herregud...
- Vet de hur länge hon legat där? sa Redaktören.
- Nej.
- Men hur...
- Det är över nu, sa jag. Tillbaka till sommaren. Till tiden före. Det är märkligt hur livet går i cirklar.

På kvällen tog jag en lång promenad. När jag kom hem skrev jag klart artikeln. Skrev om den två gånger och den blev bra. Vid tvåtiden la jag mig och somnade på en gång.

Dagen efter vaknade jag i hyfsad tid. Allt verkade som vanligt. Trött drog jag på mig morgonrocken och gick in i duschen. Efter duschen, fortfarande med morgonrocken på, gick jag ut i Stora rummet. Till synes en helt vanlig dag. Jag hörde Redaktören rumstera om inne hos sig. Det var då jag blev påmind. Det var ingen vanlig dag. I så fall skulle Redaktören ha varit på jobbet just då. Jag förstod varför han inte var där, men gick ändå fram till honom.

- Vad gör du hemma?
- Jag tog ledigt.
- Igen?
- Jag tänkte att det kanske skulle vara skönt för dig...
- Tack, sa jag, men det behövs inte. Du gör nog mer nytta på jobbet.

Jag satte mig ner vid köksbordet och fick syn på tidningen. ”Vem känner Lisa?” stod det i rubriken med stor stil som gick över halva förstasidan. Och under den ett stort foto. Samma bild som dagen innan hängt på mitt rum. Lisas undrande ansiktsuttryck passade perfekt till rubriken. Bredvid bildtexten under bilden på Lisa, som stod lutad mot min bil, stod det ”Foto: Polisen”. Jag bläddrade fram till insidestexten. Samma bild fanns där fast i mindre format. Det var Martin som skrivit texten. Han citerade mig på flera ställen. Utan namn. Jag var en ”nära vän” till den omkomna. Det fanns uttalanden av mig som jag inte mindes, men som jag mycket väl kan ha sagt. Han hade även talat med Sköld och han stod citerad med namn. Artikeln berättade vad man visste, men gick i huvudsak ut på frågan om vem Lisa var, var hon kom ifrån och varför ingen hade anmält henne som saknad. Den uppmuntrade allmänheten, någon som kände henne, att höra av sig till polisen. Den avslutades med en stilla undran om något våldsbrott kunde ligga bakom hennes död. Sköld varken dementerade eller bekräftade.

Artikeln var i sin ordning. Martin hade gjort ett bra jobb. Inte för spekulativt, inte för sensationslystet. Ändå kändes det som om någon rotat i

min dagbok, trängt in i mitt privatliv och offentliggjort det. "Allmänheten" ombads höra av sig. Allmänheten. Det var jag, det var vänner, det var obekanta. Det kunde vara Lisas föräldrar. Hur fan kunde de kalla mig för allmänheten? Hur fan kunde de kalla Lisas mamma, som burit sitt barn i sin mage, som fostrat den unga flickan, som gett sin kvinnlighet till Lisa i arv, hur i helvete kunde hon kallas för "allmänheten"? Vilken rätt hade de till det? Det bekom mig illa. Ändå var jag journalist. Jag visste varför. I normala fall kunde jag ha argumenterat om det. För det. Men inte nu.

Jag kände en ilska gentemot Martin, jag blev förbannad på Sköld som hade svikit mig och lämnat ut detaljer. Jag hakade upp mig på att hennes sommarklädsel på bilden rimmade illa med årstiden.

Lisas död skulle vara min sorg. Min ensak. Att läsa om den i tidningen kändes billigt.

Redaktören stod någon meter ifrån mig och kliade sig över skäggstubben som inte fanns.

– Jag hoppas verkligen det där gör någon nytta, sa han.

– Vad spelar det för roll. Hon är ändå död.

Jag tror inte Redaktören köpte min nonchalans. Jag ville ju också få klarhet, jag ville äntligen få reda på vem hon egentligen var. Jag trodde det skulle bli lättare att komma över henne om jag visste mer om hennes bakgrund.

Framför allt ville jag veta om det var mitt fel.

Jag ville veta om det fanns någon annan jag kunde lägga skulden på.

Jag ville veta om det var jag som knuffat henne i vattnet.

Hon hade tagit livet av sig. Det var jag övertygad om. Jag tänkte på sista gången vi sågs. Jag tänkte på breven jag skrivit. På USA-resan. Varför i helvete hade jag haft så bråttom iväg. Varför åkte jag utan att säga något. Jag tänkte på att hon bara dagen efter varit och letat efter mig. Det var mig hon ville träffa den dagen. Inte Anne. Jag tänkte på att hon inte visste var hon kunde hitta mig. Att jag inte gett henne någon chans att ta reda på det. Att breven kommit fram för sent.

Jag tänkte på saker vi gjort tillsammans. Jag letade efter signaler som kunde visa att det inte var mitt fel. Jag hittade inga.

Efter lunch ringde jag Åke Sköld. Redaktören hade lagat mat åt mig, Monika kom förbi och åt med oss.

– Ja, sa Sköld, vi har fått veta en del.

– Kan du berätta?

– Vad tyckte du om artikeln?

– För jävlig.

– Jag förstår det. Tro mig, det är helt normalt. Jag har varit med ett tag.

Sköld tystnade. Efter en kort paus sa han:

– Hon heter Lisa Forsman. Döpt till Lisa. Född i Stockholm men flyttade hit innan skolåldern. Jag har pratat med henne mamma i dag.

– Bor hon i stan?

– Ja. Men mycket mer är det inte heller. Hon är alkoholiserad. Välkänd för ordningspolisen, hennes lägenhet är samlingsplats för ett gäng A-lagare.

Jag reagerade inte, blev inte förvånad. Jag hade inte blivit förvånad om hon så hade varit drottningen. Jag ville bara veta mer.

– Vad sa hon?

– Inte mycket till att börja med. Det var inte ens hon som ringde upp utan en något nyktrare bekant. Han tvingade henne till telefon. Men jag fick efternamnet och så började hon sluddra en massa osammanhängande om hennes man, Lisas pappa. Han dog i cancer för tio år sedan. Jag misstänker att det var då det hela började spåra ur. Har Lisa verkligen aldrig nämnt något?

– Nej. Inte ett ord.

– Och du kände henne väl?

– Ja.

Jag var tvungen att ta en paus och suga in informationen. Plötsligt hade Lisa fått en bakgrund.

– Mer än så är det inte.

– Misstänker ni brott?

– Nej, inte direkt. Kroppen hade visserligen en del blåmärken och småsår, men de kan ha åstadkommit när hon låg i vattnet. Det mesta tyder på det, det finns inga tecken på yttre våld även om vi inte kan utesluta det.

– Men obduktionen lär väl ge besked.

– Bara om dödsorsaken. Och den kommer nog att vara drunkning. Om hon sedan ramlade, hoppade eller blev knuffad, det talar den inte om.

– Vad tror du?

– Jag tror nog samma sak som du. Och jag tror inte hon blev knuffad.

– Varför inte.

– Polisintuition.

– Då återstår två alternativ.

– Ja. Och då kan vi bara gissa. Och som sagt...

– Jag skulle gärna vilja veta säkert.

– Jag förstår det. Men chansen är liten. Jag lovar att höra av mig om jag vet något.

– Har du mitt nummer?

– Nej.

Jag gav honom mitt telefonnummer.

Efter samtalet med Sköld gick jag ner på stan. Jag vet inte varför. Jag tror det var i det ögonblicket som jag verkligen förstod att Lisa var borta. Det

var under minuterna som följde som sanningen slog mig i ansiktet. Som sanningen sparkade undan benen för mig. Som sanningen stack in en stor, skitig morakniv i min rygg och rörde om. Som sanningen riktade en spark mot skrevet och lät mig ligga ihopkrupen på marken.

Det kändes som alla stirrade på mig. Som om de pekade och viskade: Titta, där går han. Hans tjej har tagit livet av sig. Men egentligen var det inte hans tjej, brudfan var ju lesbisk, det var bara som han inbillade sig. Dumma jävel... Jag gick Storgatan upp och ner. Började vid Tjacka's och fortsatte hela vägen ner till Sparbanken. Där vände jag, gick tillbaka samma väg och så ner igen. Gång på gång. Ramlade hon? Knuffad? Sköld hade förstås rätt... jag visste att hon tagit livet av sig... hon kunde ha ramlat... hon kunde ha halkat... träffat på någon en lördagsnatt... någon som inte fick vad han ville ha... det var möjligt... hon hade framtingat raseri hos mig... varför inte andra... det var mycket möjligt... en knuff i skydd av mörkret... visst var det möjligt. Sedan slog det mig. Hennes röst: Jag undrar om det känns behagligt.

Jag undrar om det känns behagligt.

Helvete! Varför hade jag inte tänkt på det tidigare? Det var länge sedan. Sensommaren. Det var en kväll, vi hade varit på krogen och Redaktören, Magnus, Lisa, jag och två till satt i Jungfrukammaren, drack vin och pratade tills det blev sent. Någon nämnde något om självmord och en diskussion följde. Jag berättade om min kusin. Jag tyckte ibland att det han gjorde var oerhört fegt. En sorts svek gentemot alla som blir kvar. Och framför allt gentemot sig själv. Jag var inte säker på min sak, men då kände jag det så. Jag sa de där sakerna. Jag sa också att jag vägrade inse att det verkligen fanns folk som inte längre ville leva, som känner att de gjort sitt och är säkra i den övertygelsen. Och jag sa att jag ansåg att det bara handlade om mer eller mindre allvarigare depressioner som skulle gå över om man bara gav dem tid. Jag var full. Och oerhört kategorisk.

Lisa hade suttit tyst och lyssnat på konversationen. Jag minns att jag sneglade på henne då och då. Jag tänkte på vad som hänt henne. Hon hade sett självmordets gap på mycket närmare håll. Men hon verkade inte bli särskilt berörd. Hon verkade inte ens intresserad av diskussionen. Som om hon satt i egna tankar. Plötsligt sa hon:

– Jag undrar om det känns behagligt.

Det blev tyst i rummet. Någon skrattade till. En ansträngd stämning la sig över oss. Natten blev påtaglig. Mörkret ett skydd för dumma miner, alkoholen ett alibi för idiotiska tankar. Lisa sa inget mer. Jag försökte skämta bort det hela. Ingen ville ha hennes förklaring till vad hon sagt.

Jag undrar om det känns behagligt.

Jag hörde Lisas röst i mitt huvud. Den blev ett slags mantra när jag gick

Storgatan upp och ner. Kunde jag söka tröst i den? Hade hon bestämt sig redan tidigare? Innan vi träffades till och med? Eller var det min okänsliga reaktion på hennes kommentar som fick henne att göra det? I ren trots. Var det jag som gav henne den sista anledning hon behövde? Var det ett desperat rop på hjälp jag inte hörde? Var det mitt oförstånd inför någon som verkligen går i de tankarna som fick henne att bestämma sig? Hade hon bestämt sig redan tidigare? Varför kom hon då till mig? Jag fortsatte gå. Inte ett bekant ansikte. Lisas röst i mitt huvud. Allting runt om mig började förändras. Jag kände knappt igen affärerna jag passerade. Jag var återigen en anonym på en främmande plats. Nyinflyttad. Hus och butiker saknade innebörd, stadsbilden flöt ihop framför mina ögon, jag visste inte längre vilken väg jag kommit, jag visste inte längre vilken väg jag skulle gå. Och Lisas röst ökade i styrka, fortare och fortare. Hårdare och hårdare. Ekade i mitt huvud. Jag blev yr. Kände inte igen mig längre. Jag var tvungen att stanna upp. Jag blev sittandes på en stentrappa. Såg ner i asfalten och tvingade mig själv att ta djupa andetag. Långsamt började yrseln lägga sig, långsamt tonade Lisas röst ut, mer och mer, till slut en viskning, nästan som en smekning, ett slags lockrop där orden inte betydde något, bara röstläget som hos en vän, långsammare och långsammare, som ett utdraget avsked, starka vänskapsband, någon ut på långresa, tron om att: vi ses då och då, vännen går, utsträckt hand som plötsligt famlar luft, först flera sekunder efteråt dras handen tillbaka, vännen borta, söker tröst: vi ses ju igen, fel, fel! vi ses inte igen, någonting händer, en katastrof? en annan vän kommer emellan? resan tar aldrig slut? ingen plats längre för mig? långsammare och långsammare, knappt någon viskning längre, bara läppar som formar orden, inga svar, bara andedräkt som klättrar längs ansikten, som kryper in genom näsa och mun, varm, fuktig, som hälsar på, som vill lugna, men inga svar, är det åren som går? varför? varför! är det förutbestämda liv som måste gå sina egna vägar? är det någon som beslutat detta? är det gud som sitter där uppe och med magneter drar människor åt de håll han känner för?

Rösten borta. Ögonen fick tillbaka sin skärpa och jag såg välbekanta konturer igen. Rösten var försvunnen, den hade lämnat ett tomrum i min skalle och jag fann mig själv sittandes på stentrappan till Indiska, lutad mot ett av de två lejonerna av brons som flankerar ingången.

Jag märkte också att det stod någon bredvid mig, vänd mot mitt håll. Jag kände mig iakttagen. När jag såg upp tittade jag rakt in i ett bekant ansikte. Ett ansikte som jag sett någonstans förut, men det kändes som om det var väldigt länge sedan. Det var en kvinna. Jag kunde inte placera henne, trodde att jag tagit fel och vände bort blicken. Väldigt länge sedan fanns inte i Sundsvall. Hon fortsatte att stå vänd mot mig och titta. Jag sneglade tillbaka, försiktigt, osäkert och när jag såg hennes ansikte igen upptäckte

jag att hon log.

– Hej, sa hon.

Jag såg mig omkring för att se om det verkligen var mig hon talade med eller om det stod någon annan där. Det gjorde det inte.

– Känner du inte igen mig?

Hon tog ett steg framåt och satte sig bredvid mig på det översta av de två trappstegen.

– Det är jag, Karin.

Hennes långa, ljusbruna hår fångades upp av vinden och hon drog det från ansiktet. Det gav mig en extra sekund, men jag kunde ändå inte placera henne.

– Karin...?

– Okej då, skrattade hon, Sjuksköterskan.

– Sjuksköterskan...

– Känner du inte igen mig?

– Jo... nej... inte först.

– Det var minsann ingen komplimang, Frank, sa hon och fortsatte le mot mig.

Jag visste inte vad jag skulle säga så jag sa ingenting. Det verkade inte bekymra henne.

– Hur är det? Det ser för jävligt ut, sa hon och skrattade till igen.

Hon satt bredvid mig. Trummade med benen mot asfalten. Händerna hela tiden i rörelse. Genom håret, rättade till jackan, kliade sig på kinden. Full av energi. Hon gav mig ingen ro, tittade nyfiket på mig. Jag satt och försökte desperat minnas allt jag visste om henne. De vaga minnesbilderna från festen, den gången på bion, breven... Breven! Vad hade jag skrivit? Jag hade ingen aning. Som om hon visste vad jag tänkte på sa hon:

– Tack för dina brev. De var intressanta. Och roliga att få.

Det var kaos i mitt huvud. Allting gick runt. Vem var denna människa? Jag hade ingen aning om hon var allvarlig eller om hon drev med mig. Jag kände henne inte, kunde inte tyda hennes signaler som blev fler och fler. Vad ville hon mig? Jag bestämde mig för det bästa försvaret. Tystnaden. Hennes stora, bruna ögon vägrade lämna mitt ansikte.

– Vill du fika? Jag har tid nu.

– Tid?

– Ja. För att höra din historia om varför du åkte. Du bad om att få berätta det för mig i ett av breven, minns du inte?

– Jo, ljög jag.

– Då så. Kom så går vi.

Dessa förbannade brev. Ett annat liv nu. Ointressanta brev. För mycket har hänt sedan dess. Hon reste sig upp och jag följde efter. Hon bestämde

vägen. Hon var längre än jag mindes henne. Hon såg också yngre ut, ibland som en liten flicka. Hon var enkelt klädd i ett par gamla jeans, brun tjocktröja, grå duffel och kängor.

Hon gick snabbt. Jag var hela tiden några steg bakom henne. Ibland saktade hon ner på farten en aning, lät mig komma ikapp, log mot mig och ökade takten igen.

Vi hamnade på Flanör. Lokalen var nästan tom och vi hängde av oss vid ett av rökborden närmast disken. Jag trodde inte hon väntade sig att jag skulle betala för henne även om den här träffen tydligen varit min idé. Jag erbjöd mig inte heller. Vi köpte varsin kopp kaffe, hon först och jag sedan. Jag kände ett sug i magen efter något att äta, men var alldeles för förvirrad för att få i mig någonting. Jag kände mig illa till mods, men på något sätt tillät hon mig aldrig att sätta ut skölden, att dra mig undan. Hon krävde min uppmärksamhet.

– Nå, sa hon nästan retsamt sedan vi satt oss, berätta The story of your life för mig.

Jag hade ingenting att sätta emot. Så jag drog min historia. Om hösten, om kvinnan jag träffat på sommaren, om Charlotta. USA. Och om anledningen. Men jag bytte ut Annes namn mot ett mansnamn och slutade berätta vid hemkomsten. Jag väntade mig att hon skulle kommentera. Säga någonting. Antingen något anklagande eller förstående. Men i stället sa hon bara:

– Så du har varit hemma i flera veckor utan att höra av dig till mig. Skäms!

Och så skrattade hon igen. Hon tvingade mig att le tillbaka.

– Vad heter hon?

– Lisa.

Hon slog med skeden mot kaffekoppen. Löst, så det bara blev små, lätta klirr som inte störde. Hon tag tog i örat på koppen och vred den runt, runt på fatet. Hon fick dessa meningslösa saker att verka viktiga.

– Konstigt, sa hon. Vilket sammanträffande. Såg du tidningen i dag? Det var en artikel om en tjej som har drunknat i ån. Hon hette också Lisa. Det är inget speciellt vanligt namn. Jag känner ingen som heter så och i dag har jag stött på det två gånger.

Hon sa det spontant. Utan någon som helst koppling till min historia.

– Har du träffat henne sedan du kom hem?

– Nej.

– Nä, sa hon, det får väl ta den tid det tar.

Vi pratade en stund till, om helt andra saker. Hon fick mig att slappna av något.

– Hur gammal tror du jag är? sa hon sedan.

– Jag vet inte. Som jag kanske. Eller något yngre. Tjugofem?

– Jag fyller trettio om två månader. Ska vi gå?

Vi skildes åt utanför Indiska, där vi träffats. Som om hon lånat mig och var tvungen att lämna tillbaka mig på samma ställe. När vi sagt adjö och gått åt varsitt håll ropade hon efter mig:

– Jag tycker inte du var feg som åkte. Och jag hade visst gett Al Pacino en örfil. Ring någon gång!

På kvällen satt jag på mitt rum igen. Lisa Forsman. Jag smakade på namnet. Det lät obekant. Jag kände ingen som hette så. Jag skrev ner hennes namn på ett papper. I olika stilar. Olika slarvigt. Det hjälpte inte. Jag kände inte igen det. Jag tog bort Forsman. Jag skrev hennes förnamn framför mitt efternamn. Tänkte på hur det såg ut. Det såg bra ut. Tänkte på hur allt kunde ha varit. Med hennes namn framför mitt.

Dagen efter följde tidningen upp Lisas död med en kort notis där det konstaterades att anhöriga hört av sig och att polisen nu så gott som uteslutit att det låg något brott bakom. Från förstasidan i går till sju rader på sidan arton i dag. Lisa var intressant i en dag.

Redaktören och jag satt framför tv:n. Vi hade fixat sedvanligt fika medan vintermörkret gick omkring utanför Jungfrukammaren och ville komma in. Jag hade den senaste tiden skrivit flera artiklar. Krupit till korset och benåtdats. Välkomnats tillbaka in i journalistvärlden. Gått runt och tiggat reportage, jobbat hårt. Redaktören var glad. Jag hade återtagit mitt ansvar gentemot läsarna. Det journalistiska ansvaret. Jag orkade inte ens säga emot. Det enda som var viktigt för mig var att ha någonting att göra. Tränga undan tankarna, grubblerierna. Samvetskvälerna. Jag började specialisera mig: skrev flera reportage om lokala konstnärer, okända och ambitiösa, unga människor som slogs för att se vad de hade i sig, som tog sina penslar och färger på fruktansvärt allvar. Jag avundades dem. De hade någonting att tro på, framför allt trodde de på sig själva. Jag tog alla jobb jag kunde få. En och annan trist artikel åt kommunen och landstinget hade också kommit i min väg. Gråa byråkrater att intervjua om meningslösa projekt med fina namn som de offentliganställda kunde skryta med vid årsstämmorna. Jag gjorde det inte för nöjes skull. Jag sket i pengarna. Jag gjorde det för arbetets skull. För timmarna. För att fortare komma från en dag till en annan. Jag räknade skymningarna, väntade ut ljuset om morgnarna. Sorgen jag kände var märklig. Olik alla andra jag känt. Den var inte bottenlös. Ibland var den befriande. Som om någon lossat på greppet runt min hals. Ibland kvävande. Som om någon ökade trycket. Det värkte i kroppen. Jag var mördaren. Det var jag som tagit livet av henne. Det var en mördares ansikte framför spegeln. Det var en

mördare som gick på gatan och försökte dölja sitt ansikte med tjocka halsdukar. Alla visste det, alla såg det på mig. Jag undrade hur länge jag skulle stå ut. Andra dagar var allt som vanligt igen. Jag jobbade, Lisa var som en dröm ur en annan tid. Som en avlägsen syster i ett annat liv. På sextonhundralet. Eller tidigare. Kanske en otrogen fru från tider då sådant bestraffades med döden. Eller en ung hovdam som jag smög in till efter mörkrets inbrott, jag, den fattige arbetarsonen som tog mig friheter tills den dagen vår romans uppdagades, jag blev förvisad ur det fina herresätet, från den dagen var Lisa plötsligt belagd med förkläde varje gång hon promenerade i den stora parken vid sjön. Som en förlorad dotter efter en ovanlig sjukdom. En affär som för länge sedan gjorts upp och glömts bort. En flyktig känsla. Plötsligt var jag mördaren igen. Hela mitt liv skulle jag få betala av min skuld. Växelvis kom sorgen. Växelvis kom apatin. I varierande kraft utan skyddsnet. Jag visste inte hur jag skulle parera den. Jag visste inte om jag behövde ha dåligt samvete de dagar jag mådde bra. Så jag tog en enkel utväg. Jag jobbade. Jag jobbade så mycket att jag inte hade tid att känna efter. Men även den fristen tog slut. Det praktiska trängde sig på. Begravningen. Jag hade fått besked av Sköld. En moster i Stockholm hade ställt upp med finansieringen.

Redaktören satt och bläddrade i tidningen.

– Det är begravning i morgon, sa jag.

– Jaså. Det är väl bra, antar jag. Så att du får det överstökad.

– Vill du gå?

Redaktören tvekade en aning, tittade lite märkligt på mig och sa:

– Nej. Jag går inte på begravningar. Det känns meningslöst.

– Varför då?

– Så här är det: jag tyckte om Lisa, jag vet det och hon visste det. Jag har inget behov av att visa upp min sympati för henne eller för omvärlden genom att gå på begravning.

– Det känns jobbigt att gå själv, sa jag.

Redaktören skruvade på sig som han brukade när han sagt något han stod för men samtidigt oroade sig för att någon skulle ta illa upp.

– Det är klart jag skulle kunna gå, sa han. Men det vore bara för din skull i så fall och det känns inte rätt.

– Det gör inget.

– Hur ska du göra?

– Vet inte. Gå dit, antar jag.

Vi bröt upp tidigt från tv:n. Redaktören tittade till sina två nysatta vinsatser innan han gick in på sitt rum och stängde dörren bakom sig. Jag gick in till mig, satte på en skiva, ångrade mig, satte på en annan, bläddrade i några böcker, tittade på gamla foton från Västerås, gick och borstade tän-

derna, satte på ett kassettband och kedjerökte. Så tog jag upp telefonluren. Hon svarade efter första signalen.

– Hej, det är Frank.

– Jag hör det. Jag har väntat på att du skulle höra av dig.

– Har du?

– Visst. Men jag hade nästan tröttnat.

– Vad skulle du ha gjort då?

– Ringt till dig förstås.

– Jag förstår inte. När vi först träffades verkade du inte alls gilla mig. Och nu vill du träffas eller i alla fall prata med mig.

– Ja.

– Varför?

– Det är enkelt. Jag kände inte dig då. Dessutom har jag svårt för okända, stupfulla män.

– Men inte kända?

– Nä. Då är det ganska kul.

– Vad gör du?

– Läser en bok om botanik.

– Jaha.

– Själv då?

– Inget speciellt.

– Har du lust att komma över?

– I kväll?

– Ja.

– Jag tror inte det. Vet inte om jag pallar med det just nu.

– Har det hänt något?

– Jag skulle vilja fråga dig om en sak, sa jag. Har du lust att gå på begravning med mig?

Hon började skratta hejdlöst. Jag var tyst. När hon samlat sig sa hon:

– Förlåt. Det lät så dråpligt. Bio och middag har jag hört förut, men aldrig begravning.

– Jag är allvarlig.

– Varför jag?

– Jag har ingen annan att gå med.

– När är det?

– I morgon. Klockan två.

– Jag tror inte jag får ledigt med så kort varsel. Men jag skulle kunna fråga någon om jag kan byta skift. Jag kan kolla det och ringa upp om en stund.

– Det vore sjsyst, sa jag torrt.

– Då gör jag det. Du... vill du att jag frågar vems begravning vi ska gå

på?

- Helst inte. Jag berättar i morgon i så fall.
- Okej. Jag ringer strax. Hej då.

Jag hade en gammal, svart kostym som jag plockat fram. Jag stod framför garderoben en lång stund och tvekade innan jag hängde in den igen. I stället satte jag på mig mina vita jeans. Till dem en enfärgad, ljus skjorta och min gråa kavaj. Stövlarna åkte på. Och rocken.

Sjuksköterskan och jag hade stämt träff på torget klockan tolv. Vi skulle gå och äta först. Jag var där halv tolv.

När vi kom in på Oscar satt Martin vid ett bord med några tidningskollleger. Han kunde inte undgå att se mig.

- Frank, ropade han och vinkade mig till sig.
- Jag gick fram och Sjuksköterskan följde efter.
- Det här är Karin, sa jag och vände mig mot henne.
- Angenämt. Martin, sa han och de tog i hand. Ska ni käka?
- Vi tänkte det.

Han såg på mig och böjde sig framåt en aning.

– Du, sa han, har du hört något mer?

– Vad finns det att höra?

– Inte vet jag. Vad som hänt.

– Jag vet vad som hänt. Och det vet du också.

– Jag tänkte på detaljer och sådant. Är det sant att du identifierade henne? Sköld sa det. Var det äckligt?

Folk bredvid oss satt och åt sin mat. Lunchstimmet rörde sig omkring oss.

– Martin, jag har inga detaljer som kan intressera dig.

– Fan, Frank, jag pratar inte med dig i egenskap av journalist nu utan som polare. Jag är nyfiken, bara.

– Sorry. Det finns inga hemligheter.

– Det var i alla fall en hel del folk som ringde till tidningen den dagen.

De flesta kände henne knappt, jag vet inte varför de ska ringa, men det gjorde de i alla fall. Det är alltid så, tydligen är det häftigt att ringa till tidningen. Tyvärr fick jag inte ta emot samtalen, de gick direkt till nyhetschefen.

– Det var tråkigt.

– Ja, sa han.

Sjuksköterskan stod vid min sida. Rörde inte en min utan väntade bara ut samtalet.

– Jaha, sa Martin, händer det något kul då?

– Ja, sa jag, vi ska gå på begravning.

Sedan vände jag mig om, tog Sjuksköterskan under armen och ledde fram henne till ett ledigt bord.

Innan vi hunnit säga någonting kom en servitris och tog upp beställning. Jag bad om en stor öl, en nubbe och dagens rätt. Sjuksköterskan tog dagens och vatten.

– Vad var det där om? sa hon.

– En gemensam bekant, sa jag.

Hon tystnade ett ögonblick och funderade. Som om hon kommit på något, men var tvungen att bekräfta det för sig själv en gång till för att verkligen tro det.

– Är det sant?

– Vad?

– Nu får du sluta spela spel. Varför sa du inget?

– När då?

– När vi fikade. Det var inget lustigt sammanträffande.

Jag såg på henne.

– Herregud. Jag är ledsen, sa hon. Att jag inte fattade.

Jag ryckte på axlarna.

– Men varför sa du inget?

– Vet inte. Jag känner inte dig. Ville väl ha det som min lilla hemlighet så länge som möjligt.

– Vilken hemlighet, sa hon samtidigt som vi fick in vårt dricka.

Jag bet av halva snapsen och tog en stor klunk öl.

– Hon tog livet av sig, sa jag.

– Vet du det?

– Ja, det vet jag.

– Men inte säkert.

– Inget är säkert. Världen är inte ens säker. Du kan bli rånmördad var som helst. Till och med i Bromölla.

Det blev ingen gudstjänst utan kortegen med kistan gick direkt ut på kyrkogården. Det var kyrkans anställda som bar kistan och liktåget var inget tåg, det var fyra personer. Jag ville inte gå bland dem, jag ville inte vara delaktig i begravningen, men jag ville se den. Sjuksköterskan ifrågasatte det inte utan följde med mig dit jag ville och höll om min arm. Vi avvakta- tade tills de kommit fram till graven, sedan gick vi och ställde oss vid en liten skogsdunge ett trettiotal meter därifrån. Vi stod så att de fyra perso- nerna som följt kistan stod med sidan vänd mot oss. Det var två medelål- ders kvinnor, en man i ungefär samma ålder och en ung kvinna. Alla klädda i svart. Jag kände inte igen någon av dem. Jag tittade speciellt på den unga kvinnan. Avståndet var för långt för att jag skulle kunna urskil-

ja ansiktet.

– Vet du vilka de är? viskade Sjuksköterskan.

– Nej, men jag kan gissa. De två äldre kvinnorna är förmodligen Lisas mamma och moster. Mannen kanske mosterns man. Det är hon som har betalt kalaset.

– Den unga kvinnan då?

– Jag vet inte... det kan vara Sylvia.

– Vem är det?

– En vän till Lisa.

– Då känner du henne?

– Nej.

Det måste vara Sylvia. Jag undrade hur mycket Sylvia visste om mig. Skulle hon känna igen mig om hon såg mig. Visste hon vad som hänt mellan Lisa och mig? Skulle hon i så fall anklaga mig? Det var mycket möjligt och jag drog mig omedvetet bakåt, in i dungen där jag var säker på att hon inte kunde se mig.

När allt var över gick de därifrån. Inga nedböjda huvuden, inga näsdukar. Prästen gick först. Vi hade inte hört ett ord av vad han sagt.

När det var tomt på folk, och bara den öppna graven och den uppskyffade jorden på ena sidan om den fanns kvar, tog jag några steg framåt. Sjuksköterskan höll fortfarande om min arm. Jag stannade.

– Kom, viskade hon, vi går fram.

Jag följde med henne fram till graven. Kistan låg nedanför mina fötter, en skopa jord låg utspridd ovanpå den tillsammans med två vita rosor. Jag hade inga blommor med mig, hade inte haft en tanke på det. I sommarbyxor och vinterrock stod jag och stirrade ner i graven och märkte inte att Sjuksköterskan släppt sitt grepp om min arm och dragit sig undan, gått tillbaka mot dungen. Jag stod ensam vid graven. En lång stund, utan att tänka, utan att be, utan att prata med Lisa.

Så hörde jag steg på grusgången bakom mig. Jag trodde det var Sjuksköterskan som kom tillbaka och vände mig om. Fram bakom några buskar, just där stigen böjde av mot höger, kom den unga kvinnan gåendes och plötsligt tittade jag rakt in i hennes ögon och jag märkte hur hon ryckte till och hon stannade till när hon fick syn på mig. Jo, jag hade sett henne en gång tidigare. Första kvällen. Ett helt liv sedan. Vi stod stilla och stirrade på varandra, jag kunde se tårar på hennes kind, sedan vände hon sig om och gick därifrån, samma väg som hon kommit. Så hade vi träffats, Sylvia och jag.

Sjuksköterskan och jag gick omvägar hem. Gick sakta sida vid sida.

– Hur kan du vara så säker? sa hon. Det kan ha varit en olycka. Eller något annat.

– Hon tog livet av sig, sa jag. Precis som hennes flickvän gjort några år tidigare.

Vi stannade till och Sjuksköterskan ställde sig framför mig.

– Hon är lesbisk, sa jag.

Jag fortsatte:

– Sylvia och Lisa var tillsammans när vi träffades. Men det tog slut.

– På grund av dig?

– Jag vet inte.

– Varför åkte du till USA?

– Den där natten, det var ingen man. Det var Anne som bodde med mig och Redaktören.

– Du ljög för mig.

– Ja.

– Hur var ert förhållande?

– Egentligen ganska normalt. Kärlek och bråk, i alla fall som jag minns det. Men inga kyssar och ingen sex.

Vi stod kvar. Jag försökte skönja spår av besvikelse, ilska, förståelse eller vad som helst.

– Hur känns det nu? sa hon.

– Jag vet inte. Det var så mycket jag ville rätta till när jag kom hem. Visa att jag insett vad det handlade om. Nu får jag aldrig chansen, jag känner mig lurad på något sätt. Sviken nästan. Det är jobbigt.

– Du kan göra det ändå. I andra relationer.

– Det var Lisa som gällde.

– Nej, sa hon. Det är kärleken som gäller. Och den gäller alla människor.

– Det är Lisa jag har gjort illa.

– Och dig själv.

– Kanske det. Men det spelar ingen roll.

– Det stämmer inte. Har du gjort så mycket fel då?

– Jag respekterade henne inte.

– Och hon, respekterade hon dig?

– Det är oväsentligt. Jag vill lära mig att respektera henne.

– Du älskade henne, räcker inte det.

– Jag älskade henne på fel sätt.

– Det finns bara ett sätt. Släpp det, Frank. Släpp det och gå vidare. Det finns ingen anledning att anklaga sig själv. Det är inte ditt fel. Du hade också känslor.

– Jag var egoistisk.

– Det är alla. Vad skulle du göra? Du älskade henne.

– Ja, sa jag, det gör jag.

Hon stoppade ner sin hand i min rockficka och tog tag om min.

– Jag tycker om dig, Frank. Du är ärlig.

4.

Lusten att jobba försvann. Jag fortsatte ändå. Problemet var att jag inte längre kunde dyka ner i arbetet för att få tiden att gå. Det hjälpte inte. Den stod stilla. Jag var tvungen att vänta ut tiden. Jobben fanns där, men de var inte längre någon utväg, inte längre några substitut.

De krympte till en mindre del av vardagen, inte större än någon annan. Det irriterade mig. Jag trodde jag hade funnit det ideala arbetet, det arbete som inte tillät fritiden att existera, som inte tillät minnena att dominera. Jag funderade på att byta jobb. Jag hade alltid velat bli brandman. Det, om något, måste vara ett heltidsjobb, tänkte jag. Efter några telefonsamtal la jag det på hyllan. Jag var i det närmaste för gammal, ingen utbildning, inga jobb och de jobben som fanns verkade inflyttade idrottsmän ha patent på.

Allt kändes passé. Mina känslor var utslitna redan innan de vuxit sig mogna. Mina idéer omöjliga redan innan jag försökt sätta dem i verket. Människorna runt om mig hade kommit så mycket längre. Jag stod och trampade vatten. Jag längtade efter att få fylla trettio. Fyrtio. Pensionärens självklara och förtjänade frid. Till den dag då kroppen var så sliten att den bara tillät ro. Jag längtade efter en självklar tid. Efter vanliga bekymmer som jobb och ekonomi, jag längtade till stillsamma hemmakvällar framför tv:n med fru och barn.

Jag kände mig ensam. Redaktören syntes sällan till. Han var oftast hos Monika och när han var hemma låste han in sig. Han sa att han jobbade. Jungfrukammaren kändes öde, så som det känns när människor väljer riktningar utan att veta varför. För att de blivit tillsagda att så ska det vara. Så som det känns när människor bor på ett ställe utan att egentligen veta vad de gör där. Jag gick vilse i den. Den stora mäktiga lägenheten; den vackra spiralformade trappan med sina fönsternischer, den stora avlånga hallen, sovrummen med sina lutande tak, balkar och takfönster, Stora rummet som var just stort, ljust och stort, med den långsmala fönsterraden som kikade ut från taket, utsikten över Stenstaden där Södra Stadsberget med sitt jättehottell kikade fram mellan husen, en vacker bild, och mitt i bilden Betlehemskyskans kors som lyste i guld några kvarter längre bort. Avståndet till korset sträckte sig över en hel kontinent, över hav, miljoner människor, savanner, allt var stort, jag var liten, hela den gamla och imponerande lägenheten växte sig över mitt huvud och antog en hotande ställning och jag hade ingenstans att gömma mig. Det var mitt hem.

Jag gick på tomgång. Sov, åt, tittade på video och försökte vänja mig vid